NORAKSTS

Lieta Nr. A42250105
SKA – 22/2008

S P R I E D U M S

Rīgā 2008.gada 21.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments kopsēdē šādā sastāvā:

kopsēdes priekšsēdētāja senatore V.Krūmiņa
senatore J.Briede
senatore D.Mita
senators J.Neimanis
senatore I.Skultāne
senatore R.Vīduša

piedaloties atbildētājas Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas pusē pieaicinātās iestādes Latvijas Zvērinātu advokātu padomes pārstāvim Artim Vidžupam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *B.K.* pieteikumu par Latvijas Zvērinātu advokātu padomes faktisko rīcību un mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar *B.K.* un Latvijas Zvērinātu advokātu padomes kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 10.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs *B.K.* 2005.gada 22.februārī iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atzīt par prettiesisku Latvijas Zvērinātu advokātu padomes (turpmāk – Padome) faktisko rīcību un noteikt atlīdzinājumu par morālo kaitējumu un mantiskajiem zaudējumiem 675 latu apmērā. Pieteikumā norādīts, ka Padome pieteicējam nav sniegusi atbildes uz 2003.gada 12.augusta, 14.novembra un 19.decembra, kā arī 2004.gada 7.jūnija un 13.augusta iesniegumiem. Tādējādi

pieteicējam liegtas tiesības uz bezmaksas advokāta palīdzību krimināllietā un civillietā. Viņam arī nav sniegta atbilde uz vairākiem juridiska rakstura jautājumiem un nepamatoti nav izsniegtas paša nosūtīto iesniegumu kopijas.

[2] Administratīvā rajona tiesa ar 2005.gada 25.novembra spriedumu pieteikumu noraidīja.

[3] Izskatot lietu sakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2007.gada 10.maija spriedumu pieteikumu apmierināja daļēji. Apgabaltiesa:

1) atzina par prettiesisku Padomes faktisko rīcību, nesniedzot pieteicējam atbildi uz 2004.gada 14.novembra un 2004.gada 7.jūnija iesniegumiem daļā par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanas kārtības izskaidrošanu civillietā;

2) atzina par prettiesisku Padomes faktisko rīcību, nesniedzot likumā noteiktā termiņā atbildi uz pieteicēja 2003.gada 12.augusta, 2003.gada 14.novembra, 2004.gada 19.decembra, 2004.gada 17.jūnija un 2004.gada 13.augusta iesniegumiem daļā par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanas kārtības izskaidrošanu krimināllietā;

3) atzina par prettiesisku Padomes faktisko rīcību, atsakoties izsniegt pieteicējam viņa nosūtītos iesniegumus;

4) noraidīja pieteikumu par Padomes faktisko rīcību pārējā daļā;

5) uzlika pienākumu Padomei piecpadsmit dienu laikā pēc šā sprieduma stāšanās likumīgā spēkā rakstveidā atvainoties pieteicējam par spriedumā konstatēto prettiesisko faktisko rīcību;

6) noraidīja pieteikumu par mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu 675 latu apmērā.

Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicējs ir vērsies ar iesniegumiem Padomē, lūdzot:

1) izskaidrot iespēju notiesātajam saņemt bezmaksas zvērināta advokāta palīdzību, lai iesniegtu tiesā pieteikumu Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 393.^{1}-393.^{10}panta kārtībā, t.i., uzsākt 2000.gadā izskatītas krimināllietas sprieduma pārskatīšanas procesu, kā arī izskaidrot bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanas kārtību civillietā;

2) izskaidrot Padomes pozīciju par normatīvo aktu pretrunu ar Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6.panta trešās daļas „c" punktu un 14.panta sesto daļu; izskaidrot Latvijas Republikas Satversmes

(turpmāk – Satversme) 90.panta jēgu; sniegt juridiskā fakta tiesisko definīciju krimināltiesībās; izskaidrot, kāpēc personas foto un videoattēla izmantošana publikācijās masu medijos ir iespējama bez šīs personas atļaujas;

3) izgatavot un izsniegt viņam iepriekš nosūtīto iesniegumu kopijas, pamatojoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas reglamenta 47.panta pirmās daļas „h" punktu.

[3.2] Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija (turpmāk – Kolēģija) ir pašpārvaldes publisko tiesību autonoms subjekts un tās pārvaldes, uzraudzības un izpildu institūcija ir Padome. Atsevišķos likumā noteiktos gadījumos Padome darbojas publisko tiesību jomā – tajā skaitā, sniedzot valsts apmaksāto juridisko palīdzību.

[3.3] Atbildot uz pieteicēja iesniegumiem, Padomei kā pašpārvaldes publisko tiesību autonomam subjektam, kas saskaņā ar procesa virzītāja vai pašvaldības lēmumu pilda publisku funkciju – nodrošina valsts apmaksātās juridiskās palīdzības sniegšanu –, bija jāizskaidro pieteicējam kārtība, kādā var saņemt valsts apmaksātu advokāta palīdzību.

[3.4] Atbildes sniegšana uz iesniegumu nenozīmē, ka iestādei ir pienākums pēc būtības sniegt atbildi uz jebkādu iesniegumā izteiktu lūgumu. Padomei nebija pienākuma sniegt vēl papildu skaidrojumus par Latvijas normatīvo aktu atbilstību starptautisko tiesību normām; izskaidrot juridiskā fakta jēdzienu; izskaidrot personas attēla izmantošanas pieļaujamību masu medijos bez personas atļaujas u.tml. Tādējādi Padomei nebija uz minētajiem jautājumiem jāatbild pēc būtības, bet tikai jāpaskaidro, ka atbildes uz jautājumiem varētu tikt sniegtas tikai tādā gadījumā, ja pieteicējam lietā tiktu nolemts sniegt valsts apmaksātu juridisko palīdzību.

[3.5] Atbildi par valsts apmaksāta advokāta palīdzības saņemšanu krimināllietā Padome pieteicējam sniegusi, neievērojot likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās" 8.panta pirmās daļas 2. un 3.punktā noteiktos atbildes sniegšanas termiņus. Savukārt atbildi par palīdzības sniegšanu civillietā Padome nav sniegusi.

[3.6] Tā kā pieteicēja lūgumu sniegt valsts apmaksātu juridisko palīdzību jau ir izskatījusi Juridiskās palīdzības administrācija, tad nav nepieciešams Padomei uzlikt pienākumu sniegt atbildi uz pieteicēja iesniegumiem tajā daļā, kurā atbilde nepamatoti netika sniegta.

[3.7] Privātpersonai ir tiesības bez īpaša pamatojuma norādīšanas pieprasīt un likumā noteiktā kārtībā saņemt no iestādes informāciju, kas nav atzīta par ierobežotas pieejamības informāciju. Iesniegumi, kurus pieteicējs pieprasīja Padomei, nav

uzskatāmi par ierobežotas pieejamības informāciju, jo tos sastādījis pats pieteicējs. Līdz ar to Padomes rīcība, nemotivēti atsakoties pieteicējam izsniegt viņa iesniegumu kopijas, ir atzīstama par prettiesisku. Vienlaikus nav pamata uzlikt pienākumu Padomei izsniegt pieteicējam viņa pieprasīto iesniegumu kopijas, jo Padomes rīcībā pieteicēja pieprasīto iesniegumu pašlaik nav.

[3.8] Pieteicējs vēlas, lai viņa paša veiktās darbības viņa lietas virzībai tiesā tiktu pielīdzinātas zvērināta advokāta pakalpojumiem, kurus noteiktos gadījumos apmaksā valsts. Tomēr likums neparedz iespēju privātpersonai atlīdzināt viņas pašas nemantisko ieguldījumu lietas risināšanā, tāpēc prasījumi par zaudējumu atlīdzināšanu ir noraidāmi.

[3.9] Iestādes prettiesiskās rīcības rezultātā pieteicējiem nav nodarīts tāds morāls kaitējums, kas būtu novērtējams un atlīdzināms naudas izteiksmē. Līdz ar to prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir noraidāms.

[3.10] Padome nav savlaicīgi un pieprasītajā apjomā sniegusi atbildes uz iesniegumiem, kā arī nepamatoti atteikusies sniegt vispārpieejamu informāciju ieslodzījumā esošai personai, apgrūtinot šīs personas tiesību aizsardzību. Tādējādi pieteicējam ir nodarīts būtisks, bet ne smags morālais kaitējums, kas ir pamats uzlikt pienākumu Padomei rakstveidā atvainoties pieteicējam par spriedumā konstatēto prettiesisko faktisko rīcību.

[4] Pieteicējs par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 10.maija spriedumu ir iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt spriedumu daļā par:

1) morālā kaitējuma atlīdzināšanu;

2) Padomes faktisko rīcību;

3) zaudējumu atlīdzināšanu.

Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nav novērtējusi lietas apstākļus – tostarp, ka pieteicējam pusotru gadu nav bijis iespējams noskaidrot, kādā veidā iespējams saņemt juridisko palīdzību. Tādējādi tiesa pārkāpusi Satversmes 92.pantu, Administratīvā procesa likuma 103.panta trešo daļu, 250.panta trešo daļu un 250.panta piektās daļas 3.punktu.

[4.2] Tiesa nav ievērojusi Ministru kabineta 2003.gada 25.februāra noteikumu Nr.97 „Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu" 2.7.punktu. Proti, tiesa nav ņēmusi vērā, ka šie noteikumi neattiecas uz personām, kas atrodas pilnā valsts apgādībā – tostarp ieslodzītajiem. Līdz ar to tiesa nepamatoti

secinājusi, ka jautājumu par personas atzīšanu par trūcīgu izlemj pašvaldība, nevis Padome.

[4.3] Tiesa nepamatoti atzinusi, ka par morālo kaitējumu, kas nodarīts ar iestādes prettiesisko rīcību, pietiekams gandarījums ir rakstveida atvainošanās.

[4.4] Zvērināts advokāts darbojas publisko tiesību jomā, un par viņa prettiesisko rīcību ir atbildīga valsts. Savukārt tiesas pienākums ir pārbaudīt, vai rīcība ir tiesiska. Taču tiesa šo pienākumu nav ievērojusi, pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 326.panta 1.punktu un 327.panta pirmās daļas 1. un 3.punktu.

[4.5] Tiesa pretlikumīgi atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma tiesību normām, saskaņā ar kurām par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi lietas risināšanai. Tādējādi tiesa nav piemērojusi augstāka juridiskā spēka tiesību normu – Eiropas Cilvēktiesību tiesas reglamenta 60.pantu. Saskaņā ar minēto tiesību normu pieteicējam taisnīgā apmērā atlīdzināmi izdevumi par juridisko darbu sūdzības sastādīšanā. Tādējādi tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 326.panta 1.punktu un Konvencijas 6.panta pirmo daļu.

[5] Kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 10.maija spriedumu iesniegusi arī Padome, lūdzot spriedumu atcelt un izbeigt tiesvedību. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Pieteicēja pieteikums nav piekritīgs administratīvajai tiesai, jo Kolēģija kā neatkarīga Latvijas zvērinātu advokātu profesionāla korporācija ir nevalstiska organizācija, kas netiek finansēta no valsts budžeta. Turklāt tās pārvaldes, uzraudzības un izpildes institūcija – Padome – nav iestāde un tai nav ar likumu noteiktas tādas valsts varas pilnvaras, kādas norādītas pieteikumā. Tiesa nav pamatojusi, kādēļ tā uzskata Padomi par valsts iestādi. Jāņem vērā, ka atbildētāja nesaņem finansējumu nedz no valsts budžeta, nedz no kādas valsts iestādes. Padome nekad nav slēgusi publisko tiesību līgumu, ar kuru tā būtu ieguvusi iestādes funkcijas. Tie gadījumi, kurus tiesa nosauc par tādiem, kuros Padome darbojas publisko tiesību jomā (uzraugot advokātu darbību, izskatot par viņiem iesniegtās sūdzības, uzņemot un izslēdzot advokātus), ir izņēmuma gadījumi, kuri neuzliek atbildētājai pienākumu darboties kā iestādei.

[5.2] Pieteicēja iesniegumu būtība ir prasība sniegt juridisko palīdzību viņam kā maznodrošinātai personai. Taču atbildētājai šāds pienākums normatīvajos aktos nav noteikts.

[5.3] Lietā ir strīds, vai Padome ir iestāde, no kā ir atkarīgs, vai uz Padomi ir attiecināms Informācijas atklātības likums un likums „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās".

[5.4] Nav skaidrs, kas lietā ir atbildētājs – Kolēģija vai Padome.

[5.5] Kopš 2005.gada 1.jūnija ir spēkā Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums, kas ir aizpildījis likuma robu, kura dēļ ir sākusies konkrētā tiesvedība. Šai tiesvedībai analoga situācija vairs nevar rasties. Tādēļ Latvijas Republikas Advokatūras likuma tiesību normas nedrīkst tulkot paplašināti.

[6] Tiesas sēdē Padomes pārstāvis uzturēja kasācijas sūdzību. Pieteicēja kasācijas sūdzību neatzina.

Pieteicējs uz tiesas sēdi nebija ieradies. Senātā saņemts pieteicēja lūgums lemt par viņa etapēšanu uz tiesas sēdi no ieslodzījuma vietas. Senāts nolēma lietu izskatīt bez pieteicēja piedalīšanās, ievērojot šādus apstākļus: 1) Administratīvā procesa likuma 342.pantā minēts, ka procesa dalībnieka neierašanās, ja viņam pienācīgi paziņots par tiesas sēdi, nav šķērslis lietas izskatīšanai; 2) pieteicējs piedalījies apgabaltiesas sēdē, kas izskatīja lietu pēc būtības; 3) savus apsvērumus pieteicējs izteicis kasācijas sūdzībā; 4) Senātā lieta netiek izskatīta pēc būtības, bet tiek vērtēts, vai apgabaltiesa ir pareizi piemērojusi tiesību normas.

Motīvu daļa

[7] Padomes kasācijas sūdzībā norādīts, ka nav skaidrs, kas lietā ir atbildētājs – Padome vai Kolēģija. Senāts atzīst par nepieciešamu vispirms noskaidrot šo jautājumu.

[8] Advokatūras darbību reglamentē Latvijas Republikas Advokatūras likums. Tajā noteikts, ka advokatūra ir tiesiskas valsts justīcijas neatņemama sastāvdaļa (2.pants). Advokāts ir neatkarīgs un profesionāls jurists, kas sniedz juridisko palīdzību, aizstāvot un pārstāvot tiesā un pirmstiesas izmeklēšanā personu likumīgās intereses, sniedzot juridiskās konsultācijas, gatavojot juridiskus dokumentus un veicot citas juridiskas darbības (3.pants). Visus Latvijā praktizējošos zvērinātus advokātus apvieno Kolēģija, kas ir neatkarīga Latvijas zvērinātu advokātu profesionāla korporācija (18.pants). Kolēģija darbojas uz Latvijas Republikas Advokatūras likuma un statūtu pamata kā pašpārvaldes publisko tiesību autonoms subjekts (20.pants). Tās līdzekļus

veido summas, kas tiek maksātas no ieņēmumiem par advokātu sniegto juridisko palīdzību (22.pants). Kolēģijas institūcijas ir zvērinātu advokātu kopsapulce, Padome, revīzijas komisija un disciplinārlietu komisija (21.pants). Padome ir Kolēģijas pārvaldes, uzraudzības un izpildu institūcija (33.pants).

[9] Senāta ieskatā nepieciešamība likumdevējam risināt jautājumu par advokatūras darbību izriet no Satversmes 92.panta, kas paredz gan personas tiesības uz taisnīgu tiesu, gan arī tiesības uz advokāta palīdzību. Kā atzinusi Satversmes tiesa, no minēto Satversmes 92.panta tiesību normu kopsakarības izriet, ka ikviena tiesības uz advokāta palīdzību saprotamas kā subjektīvās tiesības uz kvalificētas juridiskās palīdzības saņemšanu, proti, personai nolūkā aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā ir tiesības saņemt tai nepieciešamo juridisko palīdzību no personām, kas ir ieguvušas attiecīgās zināšanas un iemaņas. Tiesības uz advokātu Satversmes 92.panta izpratnē, pirmkārt, ietver tiesības uz kvalificētu juridisko palīdzību un, otrkārt, valsts pienākumu šādu palīdzību sniegt personām, kuras pašas nevar to atļauties (*sk. Satversmes tiesas 2003.gada 27.jūnija sprieduma lietā Nr.2003-04-01 secinājumu daļas 5.punktu*). Advokatūras institūtam ir liela nozīme kvalificētas juridiskās palīdzības nodrošināšanā, jo advokāts ir ne tikai pārstāvis, kura uzdevums ir atvietot procesa dalībnieku tiesā un sasniegt sava pilnvardevēja noteikto galamērķi, bet vienlaikus arī tiesībaizstāvis. Advokāts, nododot zvērestu, kļūst par tiesu sistēmai piederīgu personu un apņemas aizsargāt tiesā personu tiesības sabiedriskās labklājības interesēs un to vārdā (*turpat*).

Efektīvi funkcionējoša advokatūra, caur kuru indivīdam ir iespēja saņemt pienācīgu juridisko palīdzību savu interešu pilnvērtīgai aizstāvībai tiesā, ir jautājums, kura risināšanu valsts nevar atstāt tikai pašas sabiedrības ziņā. Tās ir ikvienas personas atsevišķi un sabiedrības kopumā intereses, kuru aizsardzībai nepieciešams attiecīgs tiesiskais regulējums. Tāpēc advokatūras esamība vispār un tās darbība attiecas arī uz publisko tiesību jomu.

[10] Ievērojot iepriekš teikto, secināms, ka, lai nodrošinātu indivīda tiesības pilnvērtīgi aizsargāt savas intereses tiesā, ar ārējo normatīvo aktu (Latvijas Republikas Advokatūras likumu), apvienojot vienā profesijā darbojošos juristus (advokātus), ir dibināts publisko tiesību subjekts (Kolēģija). Valsts kā sākotnējā publisko tiesību juridiskā persona attiecīgo funkciju veikšanu nodevusi autonomajā kompetencē

publisko tiesību subjektam, vienlaikus nosakot pilnīgu šā subjekta finansiālu patstāvību. Šo iemeslu dēļ Senāts nepiekrīt Padomes kasācijas sūdzībā minētajam, ka Kolēģija ir nevalstiska organizācija. Senāta ieskatā tādējādi likumdevējs Latvijā ir izveidojis Kolēģiju kā atvasinātu publisko tiesību juridisko personu. Savukārt Padome ir šīs publisko tiesību juridiskās personas orgāns un darbojas tās vārdā.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 34.panta pirmo daļu atbildētājs tiesā, cita starpā, ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona. Atbilstoši šā panta otrajai daļai atbildētāja pusē pieaicina iestādi, no kuras pieteicējs prasa attiecīgu rīcību, vai citu institūciju, ja tas noteikts normatīvajā aktā.

[12] Ievērojot iepriekš šā sprieduma 10. un 11.punktā teikto, secināms, ka šajā lietā atbildētājs ir Kolēģija, kuras pusē ir pieaicināta Padome. Jo, pirmkārt, par Padomes rīcību pieteicējs iesniedzis pieteikumu un, otrkārt, normatīvajā aktā nav noteikts, ka gadījumā, ja pieteikums iesniegts par Padomes rīcību, tiesā pieaicināma cita institūcija.

[13] Kā nākamais ir aplūkojams Padomes kasācijas sūdzībā izvirzītais arguments, ka Padome nekādā gadījumā nav atzīstama par iestādi un tai nav ar likumu noteiktas tādas valsts varas pilnvaras, kādas norādītas pieteikumā. Tāpēc Padomes ieskatā tiesvedība lietā ir izbeidzama.

[14] Kā jau iepriekš minēts, institucionāli Padome ir Kolēģijas orgāns. Tomēr no Administratīvā procesa likuma piemērošanas viedokļa tās institucionālajai klasifikācijai nav nozīmes. Būtiskas ir veicamās funkcijas. Tas izriet no minētā likuma 1.panta pirmās daļas, saskaņā ar kuru iestāde ir tiesību subjekts, kuram ar normatīvo aktu vai publisko tiesību līgumu piešķirtas noteiktas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā. Administratīvā procesa likuma izpratnē jēdziens „iestāde" atšķiras no šā paša jēdziena Valsts pārvaldes iekārtas likumā. Ja Valsts pārvaldes iekārtas likums galvenokārt reglamentē valsts pārvaldes institucionālo uzbūvi (un jēdziens „iestāde" tiek lietots šajā nozīmē), tad Administratīvā procesa likuma izpratnē nav būtiski, vai valsts varu īsteno valsts pārvaldes iestāde. Būtiski, ka pret indivīdu tiek īstenota publiskā vara valsts pārvaldes jomā. Neatkarīgi no tā, kurai institūcijai (piemēram, tiešās valsts pārvaldes iestādei vai komersantam) likumdevējs uzticējis attiecīgo valsts varas pilnvaru

īstenošanu, tās rīcība attiecībā pret indivīdu ir pārbaudāma administratīvā procesa kārtībā.

Līdz ar to, ja tiek atzīts, ka Padomei ir piešķirtas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā, tad tā ir uzskatāma par iestādi Administratīvā procesa likuma izpratnē.

[15] Izskatāmajā lietā apgabaltiesa ir konstatējusi, ka pieteicējs laikā no 2003.gada 12.augusta līdz 2004.gada 13.augustam ir vērsies Padomē ar pieciem iesniegumiem. Kā izriet no apgabaltiesas sprieduma, nesaņemot atbildi uz iesniegumu, nākamajos faktiski tiek atkārtoti lūgts tas pats un papildus izteikts vēl kāds jautājums. Izvērtējusi iesniegumus, apgabaltiesa konstatējusi, ka pieteicējs vērsies Padomē ar šādiem jautājumiem:

1) izskaidrot iespēju notiesātajam saņemt bezmaksas zvērināta advokāta palīdzību, lai iesniegtu tiesā pieteikumu Latvijas Krimināprocesa kodeksa 393.[1]-393.[10]panta kārtībā, t.i., uzsākt 2000.gadā izskatītas krimināllietas sprieduma pārskatīšanas procesu, kā arī izskaidrot bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanas kārtību civillietā;

2) izskaidrot Padomes pozīciju par to, ka normatīvie akti ir pretrunā ar Konvencijas 6.panta trešās daļas „c" punktu un 14.panta sesto daļu. Izskaidrot Satversmes 90.panta jēgu, kā arī sniegt juridiskā fakta tiesisko definīciju krimināltiesībās. Izskaidrot, kāpēc personas foto un videoattēla izmantošana publikācijās masu medijos ir iespējama bez šīs personas atļaujas;

3) izgatavot un izsniegt viņam iepriekš nosūtīto iesniegumu kopijas, pamatojoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas reglamenta 47.panta pirmās daļas „h" punktu.

[16] Viens no iespējamiem pieteikuma priekšmetiem administratīvajā procesā atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.pantam ir faktiskā rīcība, kas atšķirībā no administratīvā akta ir vērsta uz faktisko, nevis tiesisko seku radīšanu. Pieteikums par to, ka iestāde nav sniegusi atbildi vai nav sniegusi atbildi pēc būtības, ir pieteikums par iestādes faktisko rīcību, kuras tiesiskums līdz ar to ir pārbaudāms administratīvajā procesā.

Atbilde uz Padomes kasācijas sūdzības argumentu, ka ir izbeidzama tiesvedība lietā saistībā ar atbilžu nesniegšanu, ir atkarīga no tā, vai Padomei bija no tiesību normām izrietošs pienākums veikt faktisko rīcību – atbildēt uz pieteicēja iesniegumiem.

[17] Saskaņā ar Satversmes 104.panta pirmo teikumu ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā vērsties valsts un pašvaldību iestādē ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības. Šīs tiesības tiek īstenotas uz personas iniciatīvas pamata, vēršoties pie valsts kāda tai interesējoša jautājuma noskaidrošanai. Valsts pienākums atbilstoši šai konstitucionālajai normai ir sniegt atbildi, kurā ir izvērtēti uzdotie jautājumi un tie motivēti atbildēti. Tādā veidā tiek aktivizēta pilsoniskā sabiedrība un valsts darbība kļūst caurskatāmāka. Tā kā valsts savus pienākumus īsteno caur dažādām institūcijām, tad Satversmes 104.panta kontekstā tas nozīmē, ka persona vēršas pie attiecīgās kompetentās institūcijas un saņem kompetentu atbildi.

[18] Apstāklis, ka Satversmes 104.pantā līdztekus valsts iestādēm ir minētas pašvaldību iestādes, nenozīmē, ka atbildēšanas pienākums ir tikai valstij (šaurā nozīmē) un pašvaldībām. Tālāk minēto apsvērumu dēļ šī konstitucionālā norma Senāta ieskatā nav tulkojama sašaurināti, bet gan, ņemot vērā arī tās jēgu un mērķi, tieši otrādi – paplašināti.

Pirmkārt, ņemot vērā, ka Satversmē cilvēktiesību katalogs ietverts 1998.gadā, kad jautājumu par vēršanos iestādēs ar iesniegumiem (un attiecīgi iestāžu pienākumu atbildēt) reglamentēja likums „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās", Satversmes 104.pantā minētās *valsts un pašvaldību iestādes* drīzāk tulkojams kā vēsturiski radies, t.i., no attiecīgā likuma pārņemts, formulējums.

Otrkārt, jēdzienā „valsts" plašā nozīmē ietilpst arī atvasinātās publisko tiesību juridiskās personas. Tas nozīmē, ka pat gadījumā, ja šajā normā tiešā tekstā nebūtu minētas pašvaldību iestādes, tās tomēr būtu ielasāmas normas tvērumā. Senāts iepriekš savā praksē, apsverot Interešu konflikta novēršanas likuma piemērošanu attiecībā uz Rīgas brīvostas pārvaldes valdes locekli, jau atzinis, ka Latvijas likumos, lai apzīmētu visu valsts jeb publisko pārvaldi kopumā, tradicionāli tiek lietota vārdkopa „valsts un pašvaldības". Šāda norāde pati par sevi nenozīmē, ka likums neattiecas uz citām atvasinātām publisko tiesību juridiskajām personām. Šīs personas vārdkopas „valsts un pašvaldības" lietošanas gadījumos parasti paliek aptvertas ar jēdzienu „valsts" (*sk. Senāta 2007.gada 25.oktobra lēmuma lietā Nr.SKA-401/2007 8.punktu*).

Treškārt, nav saprātīgi izskaidrojams, kāpēc likumdevējs būtu noteicis, ka indivīdam ir tiesības saņemt atbildi no atvasinātās publisko tiesību juridiskās personas, kas veidota pēc teritorijas kritērija (t.i., pašvaldības), bet nav tiesību saņemt atbildi no

citām atvasinātām publisko tiesību juridiskajām personām, kas veidotas pēc citiem kritērijiem (piemēram, profesionālās piederības, kā tas ir advokatūras gadījumā).

[19] Ņemot vērā šā sprieduma 17. un 18.punktā minēto, Senāts atzīst, ka Padome ir uzskatāma par Satversmes 104.panta subjektu, kuram, saņemot indivīda iesniegumu ar lūgumu sniegt atbildi, ir pienākums atbilstoši tiesību normām atbildi sniegt. Savukārt atbildes nesniegšana vispār vai atbildes nesniegšana pēc būtības kā faktiskā rīcība atbilstoši Administratīvā procesa likumam ir pārbaudāma administratīvajā tiesā. Līdz ar to lietā nav pamata izbeigt tiesvedību tā iemesla dēļ, ka Padomes rīcība attiecībā uz pieteicēja iesniegumiem nebūtu pārbaudāma administratīvā procesa kārtībā. Minēto apsvērumu dēļ par nepamatotu atzīstams arī Padomes kasācijas sūdzības arguments, ka Padomei, izskatot pieteicēja iesniegumus, nebija jāievēro likums „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās".

Tiesas sēdē Padomes pārstāvis uzsvēra, ka citās valstīs advokatūrai nav pienākuma atbildēt uz indivīdu iesniegumiem un ka tās rīcība saistībā ar saņemto iesniegumu nav pārbaudāma tiesā. Senāts piekrīt, ka starptautiskajos līgumos, kuri Latvijai ir saistoši, nav šādi formulētas tiesības kā Satversmes 104.pantā. Ar šādu normu Satversme atšķiras arī no citu valstu konstitūcijām. Tomēr valstij nekas neliedz noteikt labvēlīgākus cilvēktiesību standartus, nekā tie ir valstij saistošajos starptautiskajos līgumos un, vēl jo vairāk, citu valstu konstitūcijās. Tāpēc interpretāciju, kuras rezultātā Senāts nonāk pie secinājuma, ka uz Padomi ir attiecināms Satversmes 104.pantā noteiktais, nevar iespaidot apstāklis, ka nacionālajos un starptautiskajos cilvēktiesību katalogos tiešā tekstā šāda tiesība parasti nav ietverta.

[20] Padome kasācijas sūdzībā norādījusi, ka šai tiesvedībai analoga situācija vairs nevar rasties, jo kopš 2005.gada 1.jūnija ir spēkā Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums, kas ir aizpildījis likuma robu, kura dēļ ir sākusies konkrētā tiesvedība. Tādēļ, kā norāda Padome, Latvijas Republikas Advokatūras likuma tiesību normas nedrīkst tulkot paplašināti.

Pirmkārt, Senāts nekonstatē likuma robu šajā lietā. Otrkārt, Satversmes 104.pants un Latvijas Republikas Advokatūras likums šajā lietā interpretēts neatkarīgi no tā, kuras institūcijas kompetencē ir jautājuma izlemšana par juridiskās palīdzības sniegšanu. Tāpēc apstāklim, ka kopš 2005.gada 1.jūnija ir spēkā Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums un ka saskaņā ar minēto likumu par juridiskās palīdzības sniegšanu

atbildīgā iestāde ir Juridiskās palīdzības administrācija, šīs lietas izspriešanā nav tiesiskas nozīmes.

[21] Pārejot pie iesniegumu satura, konstatējama atšķirība apgabaltiesas un Padomes viedokļos. Padomes kasācijas sūdzībā norādīts, ka pieteicēja iesniegumu būtība ir prasība sniegt viņam juridisko palīdzību kā maznodrošinātai personai. Taču atbildētājai šāds pienākums normatīvajos aktos nav noteikts. Savukārt apgabaltiesa attiecībā uz pieteicēja iesniegumiem, kuros runāts par juridisko palīdzību, ir konstatējusi, ka pieteicējs ir lūdzis izskaidrot iespēju notiesātajam saņemt bezmaksas zvērināta advokāta palīdzību, lai uzsāktu izskatītas krimināllietas sprieduma pārskatīšanas procesu, kā arī izskaidrot bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanas kārtību civillietā.

No Satversmes 104.panta piemērošanas viedokļa ir būtiski konstatēt, vai persona ir vērsusies ar jautājumu, uz kuru lūdz sniegt atbildi, vai arī iesniegums vērsts uz konkrēta rezultāta sasniegšanu. Kā Senāts atzinis citā lietā, persona, atsaucoties uz Satversmes 104.pantu un likumu, kas reglamentē iesniegumu izskatīšanu, nevar prasīt, lai, atbildot uz iesniegumu, iestāde veiktu darbības, kuras nav reglamentētas ar minētajām normām (*sk. Senāta 2007.gada 8.marta lēmuma lietā Nr.SKA-69/2007 8.punktu*). Šajā lietā tātad ir noskaidrojams, vai ir izteikts lūgums izskaidrot juridiskās palīdzības sniegšanas kārtību vai arī sniegt juridisko palīdzību.

Savā pieteikumā administratīvajai tiesai pieteicējs, izklāstot iesniegumu hronoloģiju, runā par to, kā sākotnēji nolēmis saņemt pilnīgu informāciju par iespējām lūgt zvērinātu advokātu bez maksas sastādīt un iesniegt iesniegumu par krimināllietas pārskatīšanu. Pēc Ģenerālprokuratūras virsprokurora vēstulē minētā ieteikuma vērsies Padomē, lai saņemtu savu tiesību skaidrojumu. Kad nav saņēmis atbildi uz iesniegumu, nākamo papildinājis, lūdzot izskaidrot arī bezmaksas juridiskās palīdzības saņemšanas iespējas civilprocesā. Nesaņemot atbildi, nākamajā iesniegumā vēlreiz lūdzis izskaidrot iespēju nozīmēt advokātu civilprocesā un kārtību un iespēju nozīmēt bezmaksas advokātu krimināllietas pārskatīšanai.

Lietā esošie pieteicēja iesniegumi apstiprina pieteikumā teikto.

Var piekrist Padomei tādā ziņā, ka iemesls, kāpēc pieteicējs rakstījis savus iesniegumus, visticamāk bijusi vēlme juridisku palīdzību beigās arī saņemt. Tomēr ar šīs lietas ietvaros izvērtējamiem iesniegumiem, kā uzskata Senāts, pieteicējs nebija izteicis lūgumu nodrošināt juridisko palīdzību, bet gan izskaidrot tās saņemšanas

kārtību. Par Padomes rīcību attiecībā uz izteiktajiem lūgumiem ir ierosināta šī administratīvā lieta, un apgabaltiesa ir pareizi konstatējusi pieteikuma priekšmetu. Tāpēc aplūkojamais Padomes kasācijas sūdzības arguments atzīstams par nepamatotu.

[22] Padomes kasācijas sūdzībā nav argumentu par to, ka Padome nebija kompetenta lemt par juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietā, bet gan, kā secināja apgabaltiesa, tikai to īstenot pēc citu Latvijas Kriminālprocesa kodeksā minēto institūciju lēmuma (*sk. apgabaltiesas sprieduma 11.punktu*). Tomēr Senāts norāda, ka, ja Padome būtu pieteicējam septiņu dienu laikā atbildējusi, ka jautājuma izlemšana nav tās kompetencē un pārsūtījusi viņa iesniegumus kompetentajām institūcijām, tā būtu rīkojusies atbilstoši tobrīd spēkā esošā likuma „Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās" 8.panta pirmās daļas 1.punktam un tādējādi izpildījusi savu pienākumu. Kā konstatējusi apgabaltiesa, Padome 2005.gada 14.janvārī ir sniegusi atbildi pieteicējam, ka lēmumu par valsts apmaksāta advokāta piešķiršanu krimināllietā pieņem izziņas izdarītājs, prokurors vai tiesa. Tātad faktiski Padome ir daļēji atbildējusi pieteicējam, tikai izdarīja to pusotru gadu pēc pirmā iesnieguma saņemšanas.

Atšķirībā no Latvijas Kriminālprocesa kodeksa Civilprocesa likums nereglamentēja, kura institūcija izlemj jautājumu par valsts apmaksātas juridiskās palīdzības sniegšanu. Tomēr, kā apgabaltiesas sēdē norādīja Padomes pārstāvis, Padome šo jautājumu pati ir lēmusi un palīdzību sniegusi (*sk. lietas 241.lapu*). Padome pieteicējam atbildi uz jautājumu par iespēju saņemt juridisko palīdzību civillietā, kā secinājusi apgabaltiesa, nav sniegusi.

Līdz ar to, kā atzīst Senāts, apgabaltiesa pamatoti konstatēja, ka Padome rīkojusies prettiesiski attiecībā uz iesniegumos ietvertajiem lūgumiem izskaidrot juridiskās palīdzības saņemšanas iespējas krimināllietā un civillietā.

[23] Lai gan Padomes kasācijas sūdzībā nav argumentu par tiesas spriedumu par pieteikuma apmierināšanu daļā par Padomes rīcību, atsakoties izsniegt pieteicējam viņa iesniegumus, Senāts izvērtē arī šo jautājumu.

Pieteicējs pārsūdzējis Padomes rīcību, atsakoties izgatavot un izsniegt viņam iepriekš nosūtīto iesniegumu kopijas, pamatojoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas reglamenta 47.panta pirmās daļas „h" punktu. Apgabaltiesa, uzskatot, ka prasītās

iesniegumu kopijas nav ierobežotas pieejamības informācija, atzina Padomes rīcību par prettiesisku.

Senāts 2008.gada 25.janvāra lēmumā lietā Nr.SKA-127/2008 šo jautājumu ir izvērtējis un atzinis, ka lūgums izsniegt personas pašas pirms tam iesniegto iesniegumu kopijas nav uzskatāms par lūgumu sniegt informāciju, jo nesatur informāciju, kuru pieteikuma iesniedzējs nezinātu. Proti, pieteikuma iesniedzēja nolūks nav iegūt informāciju, kuru viņš nezinātu, bet gan atgūt savā rīcībā dokumentu kopijas kā tādas (*sk. lēmuma 9.punktu*). Vienlaikus atzīts, ka apstāklis, ka lūgums izsniegt savu iesniegumu kopijas nav uzskatāms par izteiktu tiesību uz informāciju ietvaros, nenozīmē, ka persona nekādā gadījumā nevar saņemt pašas savulaik iesniegtus dokumentus. Iespējams, ka dokumentu atgūšana nepieciešama citu tiesību īstenošanai (*turpat, 10.punkts*).

Lietā Nr.SKA-127/2008, tāpat kā šajā lietā, pieteikumu bija iesniedzis *B.K.*. Minētajā lietā viņš bija norādījis, ka iesniegumu kopijas viņam nepieciešamas, lai īstenotu savas tiesības iesniegt pieteikumu Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Kā secināms, arī šajā lietā viņa nolūks ir tāds pats. Attiecībā uz šo argumentu Senāts atzina, ka iesniegumu kopiju iegūšana nav nepieciešama, lai īstenotu pieteicēja tiesības vērsties Eiropas Cilvēktiesību tiesā (*turpat, 11.punkts*).

Ņemot vērā minētos apsvērumus, Senāts atzīst, ka pieteikums par šo jautājumu nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Tāpēc apgabaltiesas spriedums šajā daļā ir atceļams, bet tiesvedība lietā šajā daļā, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, ir izbeidzama.

[24] Kā secināms no pieteicēja kasācijas sūdzības, viņš sūdzību, cita starpā, ir iesniedzis par apgabaltiesas spriedumu daļā, kurā pieteikums noraidīts par Padomes faktisko rīcību, neatbildot uz iesniegumiem, kuros lūgts:

1) izskaidrot Padomes pozīciju par to, ka normatīvie akti ir pretrunā ar Konvencijas 6.panta trešās daļas „c" punktu un 14.panta sesto daļu;

2) izskaidrot Satversmes 90.panta jēgu, kā arī sniegt juridiskā fakta tiesisko definīciju krimināltiesībās;

3) izskaidrot, kāpēc personas foto un videoattēla izmantošana publikācijās masu medijos ir iespējama bez šīs personas atļaujas.

Apgabaltiesa atzina, ka faktiski pieteicējs bija vēlējies saņemt juridisku konsultāciju, bet tas, vai šādas tiesības viņam bija, ir atkarīgs no tā, vai pieteicējam kādā

konkrētā lietā pienākas valsts apmaksāta juridiska palīdzība, kas nav strīda priekšmets šajā lietā. Ņemot vērā, ka šajā lietā ir vērtējams, vai Padome ir pieteicējam izskaidrojusi palīdzības saņemšanas kārtību, apgabaltiesa uzskatīja, ka Padomei nebija uz šiem jautājumiem jāatbild, bet tikai jāpaskaidro, ka atbildes uz konkrētajiem jautājumiem varētu tikt sniegtas tikai tādā gadījumā, ja pieteicējam attiecīgā lietā tiktu nolemts sniegt valsts apmaksātu juridisku palīdzību (*sk. apgabaltiesas sprieduma 14.punktu*).

Senāts secina, ka apgabaltiesa ir atzinusi, ka Padomei bija pieteicējam jāsniedz noteikta satura atbilde. Tajā pašā laikā tiesa nav konstatējusi, vai Padome to ir darījusi. Līdz ar to nav skaidrs, kāpēc tiesa pieteikumu šajā daļā noraidījusi. Tāpēc apgabaltiesas spriedums šajā daļā ir atceļams. Izskatot lietu šajā daļā atkārtoti, ir vērtējams, kādu Padomes funkciju ietvaros jautājumi uzdoti, kas savukārt nosaka sniedzamās atbildes saturu.

[25] Pieteicējs apgabaltiesas spriedumu ir pārsūdzējis arī daļā par atlīdzinājumu, nepiekrītot tiesas nolemtajam. Apgabaltiesa par konstatēto prettiesisko rīcību uzlika pienākumu Padomei pieteicējam atvainoties, savukārt daļā par zaudējumu atlīdzināšanu pieteikumu noraidīja.

Senāts atzīst, ka apgabaltiesas sprieduma atcelšanai šajā daļā nav pamata.

[25.1] Attiecībā uz prasījumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus apgabaltiesa konstatēja, ka pieteicējs par mantiskajiem zaudējumiem uzskata 75 latus, kas viņam pienākas par darbu, ko pieteicējs atbilžu nesniegšanas rezultātā ir veicis zvērināta advokāta vietā, kā arī 50 latus par paša sastādīto pieteikumu iesniegšanai tiesā.

Senāts par pamatotu atzīst apgabaltiesas secinājumu, ka tādējādi pieteicējs pēc būtības vēlas, lai viņa veiktās darbības lietas virzībai tiesā tiktu pielīdzinātas zvērināta advokāta pakalpojumiem, kurus noteiktos gadījumos apmaksā valsts. Apgabaltiesa, noraidot šo prasījumu, pamatoti atzinusi, ka par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai, un pareizi secinājusi, ka likums neparedz iespēju privātpersonai atlīdzināt viņas pašas nemantisko ieguldījumu lietas risināšanā.

[25.2] Pieteicēja ieskatā atvainošanās nav uzskatāma par atbilstīgu atlīdzinājumu par morālo kaitējumu, ņemot vērā, ka viņam pusotru gadu nav bijis iespējams noskaidrot, kādā veidā iespējams saņemt juridisko palīdzību.

Senāts nekonstatē apstākļus, kas būtu par pamatu apšaubīt, ka apgabaltiesa lietā noteikusi atbilstīgu atlīdzinājumu par morālo kaitējumu. Apgabaltiesa ir izvērtējusi

pieteicēja argumentus, ka atbilžu nesniegšanas rezultātā tika smagi aizvainota viņa apziņa un ka viņa personā ir apvainoti ap 40 procentu iedzīvotāju. Senāta ieskatā būtisks ir apstāklis, ka pieteicējs, kā norādījis apgabaltiesas sēdē, ir vērsies Juridiskās palīdzības administrācijā ar lūgumiem nodrošināt juridisko palīdzību, saņēmis atteikumus un tos pārsūdzējis administratīvajā tiesā. Tātad nav konstatējams fakts, ka pieteicējam Padomes prettiesiskas rīcības dēļ, nesaņemot savlaicīgi informāciju par iespējām saņemt valsts apmaksāta advokāta juridisko palīdzību, ir tikusi liegta pieeja tiesai.

[26] Senāts atzīst, ka citiem pieteicēja kasācijas sūdzības argumentiem nav nozīmes šīs sūdzības izskatīšanai, tāpēc detalizētāk tos neizvērtē.

[27] Ievērojot iepriekš šajā spriedumā teikto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesas spriedums ir tiesisks un pamatots daļā par atlīdzinājumu, kā arī daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Padomes faktiskā rīcība, nesniedzot pieteicējam atbildi uz iesniegumiem par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanas kārtības izskaidrošanu civillietā un nesniedzot likumā noteiktā termiņā atbildi uz iesniegumiem daļā par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanas kārtības izskaidrošanu krimināllietā. Tāpēc šajā daļā apgabaltiesas spriedums atstājams negrozīts.

Apgabaltiesas spriedums ir atceļams daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Padomes faktiskā rīcība, atsakoties izsniegt pieteicējam viņa nosūtītos iesniegumus. Tiesvedība šajā daļā, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu, ir izbeidzama.

Apgabaltiesas spriedums ir atceļams daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par Padomes faktisko rīcību, neatbildot uz iesniegumiem, kuros lūgts izskaidrot Padomes pozīciju par to, ka normatīvie akti ir pretrunā ar Konvencijas 6.panta trešās daļas „c" punktu un 14.panta sesto daļu; izskaidrot Satversmes 90.panta jēgu; sniegt juridiskā fakta tiesisko definīciju krimināltiesībās; izskaidrot, kāpēc personas foto un videoattēla izmantošana publikācijās masu medijos ir iespējama bez šīs personas atļaujas. Šajā daļā lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2. un 3.punktu, 282.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 10.maija spriedumu daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Latvijas Zvērinātu advokātu padomes faktiskā rīcība, atsakoties izsniegt *B.K.* viņa nosūtītos iesniegumus. Izbeigt tiesvedību lietā šajā daļā.

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīts *B.K.* pieteikums par Latvijas Zvērinātu advokātu padomes faktisko rīcību. Nosūtīt lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas spriedumu pārējā daļā, bet *B.K.* un Latvijas Zvērinātu advokātu padomes kasācijas sūdzības šajā daļā noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Kopsēdes priekšsēdētāja senatore	*(paraksts)*	V.Krūmiņa
Senatore	*(paraksts)*	J.Briede
Senatore	*(paraksts)*	D.Mita
Senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	I.Skultāne
Senatore	*(paraksts)*	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS
Senatore D.Mita
Rīgā 2008.gada 21.aprīlī